

УДК 336.7(075.8)

Н. Юрик

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

СУТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ КОНТРОЛІНГУ В УМОВАХ КРИЗИ

Ускладнення навколишнього середовища, в якому функціонує підприємство, вимагає ускладнення системи контролю за його діяльністю, тобто адаптації до нових умов. Ті підприємства, які орієнтуються на тривале і наполегливе виживання, повинні перейти від пасивної реєстрації господарської діяльності (фінансовий облік) до систем обліку, які дозволяють забезпечити дані для свідомого аналізу та оцінки своєї позиції у зміненому оточенні (контролінг). Контролінг антикризового управління доцільно розглядати як систему методів та інструментів забезпечення підтримки прийняття управлінських рішень, планування і контролю за нестабільних умов діяльності підприємства в ході виконання службами контролінгу своїх функцій; система забезпечення виживання підприємства, уникнення несподіванок та небезпек.

Виділяють наступні завдання контролінгу як системи забезпечення ефективного управління кризовими ситуаціями: збір і аналіз внутрішньої та зовнішньої інформації щодо об'єкта контролінгу; виявлення та ліквідація «слабких місць» учасників групи; забезпечення постійного аналізу і контролю за ризиками у фінансово-господарській діяльності, розробка заходів щодо їх нейтралізації і усунення; виявлення резервів зниження собівартості продукції та наданих фінансових послуг; забезпечення ведення консолідованого бухгалтерського обліку учасників інтеграції; розроблення стратегії розвитку та координація роботи з планування; наліз відхилень фактичних показників діяльності від запланованих, на підставі якого вносять пропозиції щодо коригування планів; внутрішній консалтинг (методичне забезпечення), внутрішній аудит та координація своєї діяльності з діями незалежних аудиторів.

Враховуючи специфіку завдань контролінгу в системі антикризового управління підприємством, повинно забезпечуватися виконання не тільки загальних функцій таких як: інформаційна, комунікаційна, контрольна, аналітична, прогнозна, але й спеціальних функцій: планування діяльності; організація; мотивація; контроль; регулювання управлінської діяльності; консультаційна підтримка прийняття управлінських рішень; створення та забезпечення функціонування загальної інформаційної системи управління; діагностика поточного стану і моделювання майбутнього.

Особливістю контролінгу в кризових умовах діяльності підприємства є те, що він повинен забезпечити підтримку прийняття рішень, планування та контроль за екстремальних умов діяльності підприємства; з'єднує в одне ціле функції обліку, планування, інформаційного забезпечення та контролю, інтегрує та координує їх. В разі настання кризи або її загрози рішення приймають за умов конфлікту інтересів, дефіциту часових, фінансових та матеріальних ресурсів. Тому діяльність служб контролінгу має бути зосереджена на таких напрямках: впровадження (або підвищення ефективності функціонування) системи раннього попередження та реагування; розроблення ефективної антикризової концепції та плану санації; експертна та інформаційна підтримка управлінських рішень щодо реалізації окремих антикризових заходів; Контроль за реалізацією антикризової концепції (плану санації) та своєчасне виявлення відхилень, додаткових ризиків і шансів з відповідною корекцією плану.

Підсумовуюче вищесказане слід зазначити, що наявність на підприємстві, як в умовах стабільної діяльності, так і в умовах кризи, сучасної концепції контролінгу вважається ключовою ланкою в реалізації стратегічного потенціалу діяльності підприємства та досягнення поточних цілей щодо ліквідності та прибутковості.